

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 101/2012-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. N. M., B., zastúpenej advokátom JUDr. A. G., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 zo 14. septembra 2011 a uznesením Okresnej prokuratúry Košice II sp. zn. 3 Pv 1304/07 z 24. novembra 2011 a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice v konaní vedenom pod ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 a postupom Okresnej prokuratúry Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Pv 1304/07 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. N. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. februára 2012 doručená sťažnosť Mgr. N. M., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice (ďalej len „okresné riaditeľstvo PZ“) ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 zo 14. septembra 2011 a uznesením Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 3 Pv 1304/07 z 24. novembra 2011 a jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného riaditeľstva PZ v konaní vedenom pod ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 a postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Pv 1304/07.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou trestného konania v pozícii poškodenej vedeného pre trestný čin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

Predkladajúc chronologický prehľad procesných úkonov trestného konania vykonaných od podania trestného oznámenia 13. augusta 2007 až do zastavenia trestného stíhania uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ zo 14. septembra 2011 potvrdeným uznesením okresnej prokuratúry z 24. novembra 2011 poukazuje sťažovateľka na porušenie svojich základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že 13. augusta 2007 podala trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu usmrtenia podľa § 149 Trestného zákona adresované Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, v ktorom žiadala *„nezávislé prešetrenie postupu zdravotníckeho personálu V. pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti nebohej matke sťažovateľky“*.

Uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ z 29. januára 2009 bolo v predmetnej trestnej veci vznesené obvinenie ôsmim konkrétnym osobám pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Uznesením prokurátora Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) z 12. februára 2009 však bolo toto uznesenie zrušené.

K opätovnému vzneseniu obvinenia dvom konkrétnym osobám došlo uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ z 11. februára 2010. Aj toto uznesenie bolo následne zo strany krajskej prokuratúry jej rozhodnutím z 24. marca 2010 zrušené.

Poslednýkrát bolo vznesené obvinenie trom konkrétnym osobám, a to na základe uznesenia vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ z 19. apríla 2011. Uznesením generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z 3. augusta 2011 na základe jeho konštatovania, že bol porušený zákon v neprospech obvinených, však došlo k zrušeniu tohto uznesenia vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ (z 19. apríla 2011).

Následne uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ zo 14. septembra 2011 bolo trestné stíhanie vo veci prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona v zmysle ustanovenia § 215 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného poriadku zastavené.

Sťažovateľka vidí porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy v postupe vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ, ktorý podľa jej tvrdenia „*v rozpore so skutkovým stavom vyplývajúcim z vykonaného dokazovania*“ uznesením podľa ustanovení § 215 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného poriadku zastavil trestné stíhanie, a tiež v postupe prokurátora okresnej prokuratúry, ktorý sťažnosť sťažovateľky podanú proti tomuto uzneseniu zamietol.

Za porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy považuje sťažovateľka „*zjavne neúčinné a bezvýsledné úkony a činnosti pri naplňaní účelu Trestného poriadku*“.

Na základe uvedených argumentov sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci samej rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného riaditeľstva PZ ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 zo 14. septembra 2011 a uznesením okresnej prokuratúry

sp. zn. 3 Pv 1304/07 z 24. novembra 2011, ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného riaditeľstva PZ v konaní vedenom pod ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 a postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Pv 1304/07, zrušil uznesenie okresného riaditeľstva PZ ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 zo 14. septembra 2011 a uznesenie okresnej prokuratúry sp. zn. 3 Pv 1304/07 z 24. novembra 2011, vrátil vec okresnému riaditeľstvu PZ a okresnej prokuratúre na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Sťažovateľka k sťažnosti nepriložila kópie napádaných uznesení okresného riaditeľstva PZ a okresnej prokuratúry, ako to ukladá § 50 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a to napriek tomu, že je v konaní pred ústavným súdom zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom – advokátom. Ústavný súd nevyzýval sťažovateľku na doplnenie podania v tomto smere z dôvodu procesnej ekonómie, ale najmä pre dôvody, z ktorých jej sťažnosť v tejto časti odmietol (nedostatok právomoci a neprípustnosť) a z povahy ktorých vyplýva, že ani formálne perfektná sťažnosť by nemohla priniesť pre sťažovateľku priaznivejšie rozhodnutie.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v rámci konania okresného riaditeľstva PZ vedeného pod ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 a tiež v rámci konania okresnej prokuratúry vedeného pod sp. zn. 3 Pv 1304/07.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

1. K námietke porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného riaditeľstva PZ v konaní vedenom pod ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 a postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Pv 1304/07

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rozhodnutí Krumpel a Krumpelová v. Slovensko z 5. júla 2005 (sp. zn. 56195/00) uviedol, že poškodené osoby uplatňujúce si nárok na náhradu škody v trestnom konaní majú nárok profitovať zo záruk čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“),

pretože takéto konanie možno považovať za rozhodujúce pre určenie ich „občianskych práv“. Je potrebné poznamenať, že ESLP sa v danom prípade z hľadiska porušenia základných práv sťažovateľov zaoberal ich trestnou vecou, v rámci ktorej nebolo len začaté trestné stíhanie, ale došlo aj ku vzneseniu obvinenia konkrétnej osobe (napr. III. ÚS 189/06, III. ÚS 324/05).

Z uvedeného vyplýva, že možnosť domáhať sa ochrany práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a teda rovnako základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poškodeným v rámci trestného konania je podmienené skutočnosťou uplatnenia nároku na náhradu škody v trestnom konaní, čo možno za určitých podmienok považovať za konanie vo veci poškodeného (v jeho záležitosti). Podľa § 46 ods. 3 Trestného poriadku poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu.

Doterajšia judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06, III. ÚS 254/2010) týkajúca sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy subjektom majúcim v rámci trestného konania status poškodeného sa ustálila v tom, že poškodený v trestnom konaní, ktoré nedospelo do štádia vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, nedisponuje možnosťou domáhať sa vyslovenia porušenia označeného základného práva (napr. I. ÚS 212/07, II. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06). Až vznesenie obvinenia považuje ústavný súd za moment, ktorý poskytuje poškodenému v trestnom konaní možnosť uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z neho robí „vec“, na prerokovanie ktorej bez zbytočných prietáhov má nárok v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (aj v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Vychádzajúc z už citovanej judikatúry a súčasne zo špecifických okolností prípadu sťažovateľky ústavný súd posúdil námietku porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného riaditeľstva PZ a postupom okresnej prokuratúry v označených konaniach ako zjavne neopodstatnenú. U sťažovateľky ide totiž o prípad trestného konania, kde si ako poškodená potenciálne svoj

nárok na náhradu škody voči obvinenému vzhľadom na aktuálny stav uplatniť nemôže, pretože obvinenie konkrétnym osobám síce bolo niekoľkokrát vznesené, avšak naposledy na základe uznesenia generálneho prokurátora z 3. augusta 2011 bolo posledné z uznesení o vznesení obvinenia (konkrétnym osobám) zrušené [uznesenie okresného riaditeľstva PZ z 19. apríla 2011]. Táto situácia vylučuje sťažovateľku z možnosti profitovať zo záruk čl. 48 ods. 2 ústavy, preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. K námietke porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného riaditeľstva PZ ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 zo 14. septembra 2011 a uznesením prokurátora okresnej prokuratúry sp. zn. 3 Pv 1304/07 z 24. novembra 2011

2.1 Vo vzťahu k časti sťažnosti týkajúcej sa námietky porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného riaditeľstva PZ ČVS:ORP-2270/1OJP-KE-2007 zo 14. septembra 2011 poukazuje ústavný súd na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity. V zmysle tohto princípu rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd, resp. iný orgán verejnej moci (III. ÚS 181/04, III. ÚS 29/09).

V rámci prípravného konania vyšetrovateľ okresného riaditeľstva PZ označeným uznesením trestné stíhanie v trestnej veci sťažovateľky (poškodenej) v zmysle § 215 ods. 1 písm. b) a 4 Trestného poriadku (pretože skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci) zastavil.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosťou možno napadnúť každé uznesenie policajta okrem uznesenia o začatí trestného stíhania.

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 215 ods. 6 Trestného poriadku obvinený a poškodený môžu proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania okrem odseku 1 písm. f) – schválenie zmieru medzi obvineným a poškodeným – podať sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Sťažovateľka v zmysle uvedených ustanovení Trestného poriadku teda disponovala možnosťou označené uznesenie vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ o zastavení trestného stíhania napadnúť sťažnosťou, ktorú aj využila. O sťažnosti rozhodovala okresná prokuratúra, ktorá ju svojim uznesením zamietla. V právomoci okresnej prokuratúry bolo preskúmať konanie predchádzajúce vydaniu napadnutého uznesenia, a poskytnúť tak ochranu označenému základnému právu sťažovateľky v prípade jeho potenciálneho porušenia. Táto okolnosť vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnenej námietke porušenia označeného základného práva podľa ústavy označeným uznesením okresného riaditeľstva PZ.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť v časti namietaného porušenia sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2.2 Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy označeným uznesením okresnej prokuratúry, ústavný súd pripomína nutnosť splnenia podmienky konania v zmysle ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého nie je sťažnosť prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov

a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre sa podnetom rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Sťažovateľka teda má možnosť domáhať sa preskúmania postupu okresnej prokuratúry týkajúceho sa rozhodovania o sťažnosti podanej proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania prostredníctvom podnetu podľa citovaného ustanovenia § 31 ods. 1 a nasledujúcich zákona o prokuratúre.

Sťažovateľka teda disponuje dostatočne účinným prostriedkom nápravy namietaného porušenia svojho základného práva (pozri obdobne III. ÚS 214/07). V prípade zistenia nezákonnosti v zmysle námietok sťažovateľky vo vzťahu k rozhodovaniu okresnej prokuratúry o opravnom prostriedku proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania má príslušný prokurátor pri vybavení podnetu oprávnenie záväzným pokynom nariadiť „opätovné začatie trestného stíhania“ (pozri stanovisko generálneho prokurátora č. 4/2004 zo 4. mája 2004), čím by sa poskytnutá ochrana základných práv sťažovateľky premietla aj do roviny obnovenia stavu pred ich porušením.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ

podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Ak by teda sťažovateľka nebola spokojná s vybavením svojho prvotného podnetu zo strany príslušného prokurátora, má možnosť uplatniť svoje opodstatnené námietky formou opakovaného podnetu podľa ustanovení § 34 zákona o prokuratúre.

Vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľke na ochranu jej základného práva účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnená podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Ústavný súd zotrváva v súlade so svojou doterajšou judikatúrou na tom, že sťažovateľ je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03, II. ÚS 94/06).

Ústavný súd preto sťažnosť posúdil v rovine námietky porušenia označeného základného práva uznesením okresnej prokuratúry sp. zn. 3 Pv 1304/07 z 24. novembra 2011 ako neprípustnú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd v zmysle ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky odmietol, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2012